

TALABALARDA YETAKCHILIKNI RIVOJLANTIRISH VA KUCHAYTIRISHNING INNOVATSION YO‘LLARI

Jiyanov Karimboy Omon o‘g‘li

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti

davlat stipendiyasi sohibi, O‘zbekiston

Respublikasi Jamoat xavfsizligi universiteti

70310301-Psixologiya mutaxassisligi

magistranti, O‘zbekiston;

ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-4379-4082>

E-mail: karimboyjiyanov3@gmail.com

+998919160181

Annotatsiya: Mazkur tezisda oliy ta’lim tizimida tahsil olayotgan talabalarning yetakchilik salohiyatini oshirish, ularning ijtimoiy-siyosiy va professional faolligini ta’minlashning innovatsion usullari tadqiq etilgan. Maqolada "soft skills" (yumshoq ko‘nikmalar), transformatsion liderlik nazariyasi, raqamli texnologiyalar va sun’iy intellektning yetakchilikni shakllantirishdagi o‘rni tahlil qilinadi. Tadqiqot natijasida talabalarning liderlik fazilatlarini rivojlantirish bo‘yicha amaliy tavsiyalar va strategik model ishlab chiqilgan.

Kalit so‘zlar: innovatsion liderlik, oliy ta’lim, emotsional intellekt, "soft skills", raqamli yetakchilik, talabalar o‘zini o‘zi boshqarish tizimi, pedagogik innovatsiyalar.

ИННОВАЦИОННЫЕ ПУТИ РАЗВИТИЯ И УКРЕПЛЕНИЯ ЛИДЕРСТВА У СТУДЕНТОВ

Жиянов Каримбой Омон угли Владелец Государственной стипендии

Президента Республики Узбекистан, магистрант Университета

общественной безопасности Республики Узбекистан по специальности

70310301-Психология, Узбекистан;

ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-4379-4082>

E-mail: karimboyjiyanov3@gmail.com

Тел: +99891916018

Аннотация: В данной тезисе исследуются инновационные методы повышения лидерского потенциала студентов высших учебных заведений, а также обеспечения их социально-политической и профессиональной активности. В статье анализируется роль "soft skills" (гибких навыков), теории трансформационного лидерства, цифровых технологий и искусственного

интеллекта в формировании лидерства. В результате исследования разработаны практические рекомендации и стратегическая модель по развитию лидерских качеств у студентов.

Ключевые слова: инновационное лидерство, высшее образование, эмоциональный интеллект, "soft skills", цифровое лидерство, система студенческого самоуправления, педагогические инновации.

INNOVATIVE WAYS OF DEVELOPING AND STRENGTHENING LEADERSHIP IN STUDENTS

*Jiyanov Karimboy Omon ugli Winner of the State Scholarship of the President of the Republic of Uzbekistan, Master's student in 70310301-Psychology at the University of Public Safety of the Republic of Uzbekistan, Uzbekistan;
ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-4379-4082>
E-mail: karimboyjiyanov3@gmail.com
Phone: +998919160181*

Abstract: In this thesis explores innovative methods for enhancing the leadership potential of students in higher education and ensuring their socio-political and professional engagement. The paper analyzes the role of "soft skills," transformational leadership theory, digital technologies, and artificial intelligence in shaping leadership. As a result of the research, practical recommendations and a strategic model for developing students' leadership qualities have been developed.

Keywords: innovative leadership, higher education, emotional intelligence, soft skills, digital leadership, student self-government system, pedagogical innovations.

Bugungi globallashuv va jadal texnologik taraqqiyot davrida oliy ta'lim muassasalarining vazifasi nafaqat tor mutaxassis tayyorlash, balki murakkab muammolarga yechim topa oladigan, jamoani boshqarishga qodir va mas'uliyatni o'z zimmasiga oladigan shaxslarni – bo'lajak yetakchilarni shakllantirishdan iboratdir.

Yetakchilik (liderlik) – bu shunchaki boshqaruv emas, balki shaxsning o'z atrofida qilargaga ijobiy ta'sir ko'rsatish, umumiy maqsadlar yo'lida odamlarni birlashtirish va yangilikka intilish qobiliyatidir. Talabalik davri shaxsning ijtimoiy rollarni o'zlashtirishi va o'zining boshqaruv uslubini yaratishi uchun eng qulay bosqich hisoblanadi.

YETAKCHILIK NAZARIYASIDAGI PARADIGMALAR O'ZGARISHI

An'anaviy ta'lim tizimida yetakchilik ko'pincha iyerarxik tuzilma va qat'iy intizom bilan bog'langan. Biroq, XXI asr innovatsion iqtisodiyoti "**Shared Leadership**" (Birgalikdagi yetakchilik) va "**Servant Leadership**" (Xizmatkor yetakchilik) kabi modellarni talab qilmoqda.

Transformatsion yetakchilik

Talabalarda transformatsion yetakchilikni shakllantirish ularning kreativ fikrlashi va status-kvoni o'zgartirishga bo'lgan intilishini rag'batlantirishni anglatadi. Bu modelda lider shunchaki buyruq bermaydi, balki o'z namunasi bilan ilhomlantiradi.

Emotsional intellekt (EQ) ning o'rni

Zamonaviy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, muvaffaqiyatli yetakchining 80% yutug'i uning emotsional intellektiga bog'liq. Talabalarda o'z his-tuyg'ularini boshqarish va boshqalarning emotsional holatini tushunish (empatiya) ko'nikmasini rivojlantirish innovatsion ta'limning uzviy qismidir.

TALABALARDA YETAKCHILIKNI RIVOJLANTIRISHNING INNOVATSION METODLARI

Innovatsiya faqat texnologiyada emas, balki yondashuvda ham namoyon bo'ladi. Quyida eng samarali innovatsion metodlar keltirilgan:

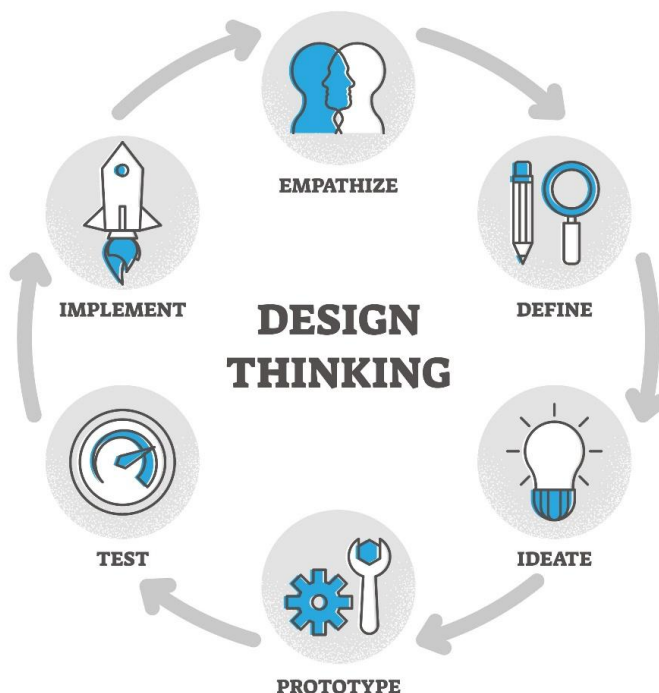
Gamifikatsiya va Simulyatsion O'yinlar

Talabalarni real hayotiy inqirozli vaziyatlarga tayyorlash uchun biznes-simulyatsiyalar va strategik o'yinlardan foydalanish. Bu jarayonda talaba "Shahar hokimi", "Kompaniya direktori" yoki "Loyiha rahbari" rollarini ijro etish orqali qaror qabul qilish mas'uliyatini his qiladi.

Dizayn-fikrlash (Design Thinking)

Ushbu metodologiya talabalarga muammolarni inson markazli yondashuv orqali hal qilishni o'rgatadi. Dizayn-fikrlash besh bosqichdan iborat:

1. Empatiya (Muammoni tushunish).
2. Definiatsiya (Muammoni shakllantirish).
3. Ideatsiya (G'oyalar generatsiyasi).
4. Prototip yaratish.
5. Test qilish.

2.3. Mentorlik va Kouching Dasturlari

Talabalarni tajribali tadbirkorlar, davlat arboblari va soha mutaxassislari bilan bog‘lovchi "Mentor-Menti" platformalarini yaratish. Innovatsiya shundaki, bunda "teskari mentorlik" (reverse mentoring) ham qo‘llaniladi – talabalar katta avlod vakillariga raqamli texnologiyalar bo‘yicha bilim beradilar.

RAQAMLI YETAKCHILIK (DIGITAL LEADERSHIP)

Raqamli transformatsiya davrida yetakchilik virtual maydonda ham amalga oshirilmoqda. Talabalar quyidagi ko‘nikmalarga ega bo‘lishlari shart:

- **Virtual jamoalarni boshqarish:** Masofaviy ish platformalari (Slack, Trello, Asana) orqali jamoani muvofiqlashtirish.
- **Data-driven qaror qabul qilish:** Ma’lumotlar tahlili (Big Data) asosida strategik rejalashtirishni amalga oshirish.
- **Shaxsiy brending:** Ijtimoiy tarmoqlarda professional imidjni shakllantirish va fikrlar yetakchisi (influencer) bo‘lish.

AMALIY TADQIQOT VA TAHLIL

Maqola doirasida o‘tkazilgan so‘rovnomalar va tahlillar shuni ko‘rsatadiki, talabalarning 65 foizi nazariy bilimlarni amaliyotga tatbiq etishda yetakchilik tanqisligini his qiladilar.

Ko‘nikma turi	Talab darajasi (%)	Hozirgi holat (5 ballik tizimda)
Notiqlik san’ati	88%	3.2

Ko'nikma turi	Talab darajasi (%)	Hozirgi holat (5 ballik tizimda)
Strategik rejalashtirish	75%	2.8
Konfliktlarni boshqarish	92%	2.5
Jamoda ishlash	95%	4.1

Ushbu jadval shuni ko'rsatadiki, talabalarda jamoda ishlash ko'nikmasi nisbatan shakllangan bo'lsa-da, krizisli vaziyatlarda **konfliktlarni boshqarish** eng zaif nuqta bo'lib qolmoqda.

STRATEGIK TAVSIYALAR

Talabalarda yetakchilikni rivojlantirishning kompleks modelini quyidagicha shakllantirish taklif etiladi:

1. *Oliy ta'lim o'quv rejasiga "Liderlik va Shaxsiy samaradorlik" fanini kiritish.* Bu fan an'anaviy ma'ruza emas, balki 100% amaliy trening ko'rinishida bo'lishi lozim.
2. *Talabalar o'zini o'zi boshqarish organlarining vakolatlarini kengaytirish.* Talabarektor yoki talaba-dekan loyihalarini muntazam o'tkazish.
3. *Inkubatsiya va Akseleratsiya markazlarini tashkil etish.* Talabalar o'z startaplarini boshqarish orqali real biznes yetakchiligini o'rganadilar.
4. *Volontyorlik harakatlarini qo'llab-quvvatlash.* Ijtimoiy mas'uliyat liderlikning axloqiy asosi hisoblanadi.

XULOSA

Talabalarda yetakchilikni rivojlantirish – bu bir martalik tadbir emas, balki uzluksiz ekotizim yaratish jarayonidir. Innovatsion yo'llar deganda nafaqat yangi texnologiyalardan foydalanish, balki talabaga "xato qilish huquqi"ni berish, uning tanqidiy fikrlashini qo'llab-quvvatlash va mustaqil qaror qabul qilish maydonini yaratish tushuniladi.

Kelajak yetakchilari – bu nafaqat texnik bilimlarga ega shaxslar, balki yuqori darajadagi insoniy kapitalga, kuchli irodaga va jamiyatni yaxshi tomonga o'zgartirishga bo'lgan ishtiyoqqa ega yoshlardir. Oliy ta'lim muassasalari ushbu jarayonning katalizatori bo'lib xizmat qilishi shart.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Goleman, D. (2025). *Emotional Intelligence in Leadership*.
2. Northouse, P. G. (2024). *Leadership: Theory and Practice*.
3. O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi.
4. Kotter, J. P. (2023). *Leading Change*.